

ČESKÁ REPUBLIKA A EVROPSKÁ UNIE

METODIKA K PRACOVNÍMU LISTU

T A
Č R

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA.

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost.

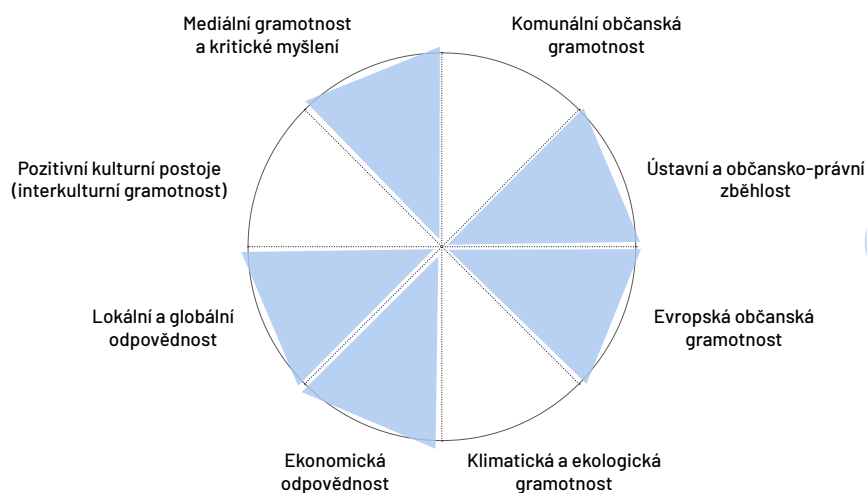
METODIKA K PRACOVNÍMU LISTU

ČESKÁ REPUBLIKA A EU

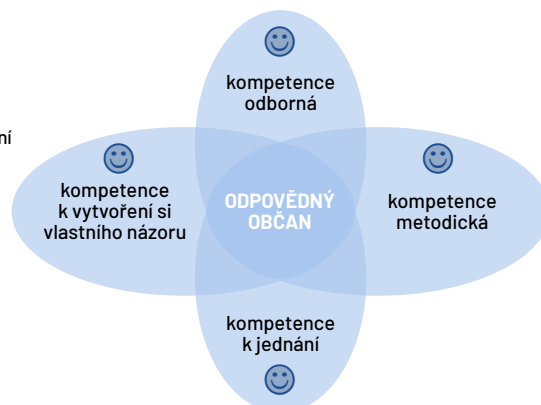
Téma	Česká republika jako člen Evropské unie
RVP G	<p>VO Člověk a společnost má cíle: vnímání sounáležitosti s evropskou kulturou; rozvíjení a kultivaci vědomí osobní, lokální, národní, evropské i globální identity</p> <p>Občanský a společenskovední základ:</p> <ul style="list-style-type: none"> » objasní důvody evropské integrace, posoudí její význam pro vývoj Evropy; rozlišuje funkce orgánů EU a uvede příklady jejich činnosti; posoudí vliv začlenění státu do Evropské unie na každodenní život občanů; uvede příklady, jak mohou fyzické a právnické osoby v rámci EU uplatňovat svá práva (učivo: evropská integrace – podstata a význam; Evropská unie – význam; proces integrace; orgány EU; jednotná evropská měna) <p>Dějepis:</p> <ul style="list-style-type: none"> » zná základní instituce sjednocující se Evropy, jejich úlohu a fungování <p>Průřezové téma:</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (v oblasti postojů a hodnot):</p> <ul style="list-style-type: none"> » aktivně se podílet na řešení místních problémů, přispívat k řešení problémů na regionální, národní i mezinárodní úrovni, a to i v situacích vyžadujících dlouhodobé společné úsilí » uvědomovat si potřebu a přínos mezilidské soudržnosti a spolupráce » vnímat, respektovat a ochraňovat hodnoty světového a evropského kulturního dědictví » uvědomit si zodpovědnosti a práva evropského občana, pochopit podstatu evropského občanství
RVP SOV	<p>VO Společenskovední vzdělávání / Občanský vzdělávací základ:</p> <ul style="list-style-type: none"> » popíše, proč existuje EU a jaké povinnosti a výhody z členství v EU plynou našim občanům (učivo: ČR a evropská integrace) <p>Průřezové téma:</p> <p>Občan v demokratické společnosti</p> <p>Cíle: být ochoten angažovat se nejen pro vlastní prospěch, ale i pro veřejné zájmy a ve prospěch lidí v jiných zemích a na jiných kontinentech</p> <p>Obsah tématu a jeho realizace: stát, politický systém, politika, soudobý svět</p>
Klíčová slova	čtyři svobody vnitřního trhu EU, evropské právo, Lisabonská smlouva, instituce EU, Evropská občanská iniciativa, suverenita, síla vlivu ČR, prosazování zájmů
Cíl vyučovací jednotky	Vysvětlit postavení České republiky v Evropské unii
Pracovní materiály, pomůcky	Pracovní list, internet
Způsob práce	Čtení textů a grafů s porozuměním, diskuse
Organizační forma práce	Individuální, frontální, skupinová
Časová dotace	5–6 h

Zdroj: Doslovně převzato (a částečně upraveno) z: Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>) a Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/>).

Které občanské kompetence lekce rozvíjí?

Zdroj: LESŇÁK, Slavomír, a kol. *Rozvíjení personální, sociální a občanské kompetence učitelů, studentů a žáků*. Brno: Masarykova univerzita, 2020, s. 46.

Zdroj: ŠTĚRBA, Radim, a kol. *Kompetence pro odpovědné občanství. Příspěvek do diskuze o revizi rámcových vzdělávacích programů*. Praha: Nakladatelství Jalna, 2018, s. 7. Diagram autoři převzali od rakouských autorů: KRAMMER, Reinhard, a kol. *Kompetenzorientierte Politische Bildung*. Innsbruck, Bozen, Wien: Studien-Verl., 2008, s. 6.

Odborná kompetence: které výstupy odborné kompetence PL umožňuje a rozvíjí? Žák:

roliší každodenní jazyk od jazyka odborného

objasňuje odborné termíny a konstruktivně a kriticky je vysvětluje

dokáže nakládat s pojmy a s nimi souvisejícími koncepty

Metodická kompetence: které výstupy metodické kompetence PL umožňuje a rozvíjí? Žák:

rozpozná a staví se kriticky k analýzám dat daných problémů a k použitým kritériím vyhodnocování

zohledňuje možné důsledky způsobu řešení problémů na výsledky

čelí protichůdným názorům a stanoviskům, eventuálně se dokáže na základě argumentů těmto názorům vzepřít

Kompetence k vytvoření si vlastního názoru: které výstupy kompetence k vytvoření si vlastního názoru PL umožňuje a rozvíjí? Žák:

přijatelně zdůvodňuje dílčí názory

ověřuje informace, na nichž zakládá vlastní názory, jestli jsou kvalitativně a kvantitativně dostačující a relevantní

prozkoumává předložené názory

uvědomuje si důsledky vlastních politických rozhodnutí a názorů

Kompetence k jednání: které výstupy kompetence jednání PL umožňuje a rozvíjí? Žák:

vyjadřuje a veřejně hájí vlastní názory, hodnoty a zájmy

hájí sám nebo s ostatními společné zájmy a/nebo zájmy ostatních

akceptuje kompromisy

Zdroj: Doslovně převzato z: ŠTĚRBA, Radim, a kol., 2018, s. 8–10.

➤ Doporučený průběh lekce:

PL je rozdělený na **úvod** a specifické tematické **sekce**:

Sekce A – ČR a EU: Hlavní rysy členství

Sekce B – Evropské právo

Sekce C – Reprezentace ČR v EU

Sekce D – Jak se mohu zapojit právě já?

Pracovní list doporučujeme rozdělit do **5 vyučovacích hodin**:

1. hodina: úvod + sekce A,
2. hodina: 1. a 2. část sekce B,
3. hodina: 3. část sekce B, 1. část sekce C,
4. hodina: pokračování 1. části sekce C, 2. část sekce C,
5. hodina: sekce D,

nebo případně také do **6 vyučovacích hodin**, pokud by učitel poskytl žákům více času na vypracování úkolů:

1. hodina: úvod + 1. a 2. část sekce A,
2. hodina: 3. a 4. část sekce A,
3. hodina: 1. a 2. část sekce B,
4. hodina: 3. část sekce B, 1. část sekce C,
5. hodina: pokračování 1. části sekce C, 2. část sekce C,
6. hodina: sekce D.

Část v PL	Čas (odhad) v min	Forma výuky / metoda	Fáze výuky	Scénář	Učební pomůcky
Úvodní část	10–15	Frontální výuka / práce s textem / samostatná práce / práce ve dvojicích / výukový rozhovor / diskuse	Úvod – evokace	<p>Na úvod jsou prostřednictvím prvního úkolu aktivizovány žákovské prekoncepty týkající se tématu ve formě ověření platnosti základních údajů týkajících se ČR a EU. Před zahájením práce je zapotřebí zjistit, zda žáci rozumí pojmům v zadání (např. HDP, NUTS 2). Učitel toto může s žáky projít a v případě potřeby tyto pojmy společně objasnit.</p> <p>Žáci mohou pracovat individuálně, případně i ve dvojicích. Pro vlastní práci je potřebné připojení k internetu (pokud toto není možné zajistit, učitel jim práci zadá jako domácí úkol na předchozí vyučovací hodině). Po dokončení práce následuje prezentace – kontrola toho, co žáci zjistili.</p>	PL, internet
A	25–30 (případně 2 x 45 viz poznámka v úvodním textu)	Samostatná práce / práce ve dvojicích / skupinová práce / čtení s porozuměním, práce s textem / grafem / frontální výuka / vysvětlování, diskuse	<p>Uvědomění</p> <p>Reflexe</p> <p>Evokace</p> <p>Uvědomění</p> <p>Reflexe</p> <p>Uvědomění</p> <p>Reflexe</p> <p>Uvědomění</p>	<p>ČR A EU – HLAVNÍ RYSY ČLENSTVÍ</p> <p>Žáci dostanou podkladový text (úkol č. 1a), který si každý žák sám přečte a doplní chybějící slova dle zadání. Až to budou mít, v lavici si doplnění navzájem zkontrolují, aby pak odpověděli na druhou otázku (úkol č. 1b). Poté následuje společná kontrola v rámci třídy.</p> <p>Následuje úkol 2a – zde žáci mohou pracovat ve dvojicích, tabulku vyplňují na základě svých prekonceptů.</p> <p>Poté následuje společná kontrola spojená s doplňujícím výkladem/komentáři učitele.</p> <p>Posléze učitel vyzve žáky, aby do několika vět (1–2), vlastními slovy, každý sám shrnul, jak je ČR v rámci EU nezávislá.</p> <p>Následuje část zabývající se výhodami/nevýhodami členství. Obsahuje úvodní výkladový text, po kterém žáci individuálně (případně je možné zvolit práci ve dvojicích) vyplňují tabulku (úkol č. 3a). Poté následuje společné porovnání a diskuse nad odpověďmi. (Pozn. výkladový text obsahuje pojem dumping = forma neférové hospodářské soutěže, kdy jsou produkty prodávány za cenu, která neodráží náklady spojené s jejich výrobou.)</p> <p>Žáci individuálně pokračují úkolem č. 3b. Zde je možné zvolit postup tzv. snowball. Po individuálním vyplnění vytvoří dvojici, porovnají si své odpovědi a doplní je. Potom se spojí s další dvojicí (vytvoří čtveřice), opět porovnají a doplní. Následně čtveřice prezentují své odpovědi a diskutují s ostatními skupinami.</p> <p>Ve čtvrté části žáci ve dvojicích po kratším výkladovém textu doplňují dle zadání úkol č. 4a. Po prezentaci odpovědí a diskusi žáci po menším textu pokračují úkolem č. 4b. Pracují opět ve dvojicích, které je možné prostrídat, aby pracovali i s jinými spolužáky.</p>	PL

Část v PL	Čas (odhad) v min	Forma výuky / metoda	Fáze výuky	Scénář	Učební pomůcky
B	45 + 25	Samostatná práce / práce ve dvojicích/čtení s porozuměním, práce s textem, diskuse	Evokace / uvědomění Uvědomění / reflexe Uvědomění / reflexe	<p>EVROPSKÉ PRÁVO</p> <p>Zde jsou pro žáky po úvodním textu připraveny úkoly č. 1a a 1b. Pracují se svými prekoncepty, které propojují s novými znalostmi v textu a schématu. Opět mohou pracovat sami nebo ve dvojici.</p> <p>Druhá část této sekce se zabývá tematikou ochrany práv v EU. Je využit modelový příklad soudního sporu Cassis de Dijon. Žáci jsou po krátkém úvodním textu přivedeni k příběhu tohoto soudního sporu. Jejich úkolem (úkol č. 2a) je chronologicky uspořádat přeházené části textu. Při tomto úkolu je vhodné prostřídat dvojice, pokud je tato forma práce zvolena. Následně žáci/dvojice prezentují svá řešení pro společnou kontrolu. Závěrem této části mají v jedné větě napsat poučení, které jim tento příběh přinesl.</p> <p>Část třetí se věnuje svobodě, bezpečnosti a právu jako nástavbě nad základními pravidly EU. Nejprve žáci pracují s textem v úkolu č. 3a – doplňování slov do textu. Podstatou je, aby porozuměli významu doplňovaných slov a celému textu. Proto by po kontrole správnosti doplnění měli text vlastními slovy shrnout.</p> <p>Při úkolu č. 3b pak pracují s originálním zněním dokumentu. Doplněné hodnoty do tabulky by žáci měli zdůvodnit – tzn. proč zrovna tyto vybrali, proč je považují za důležité.</p>	PL, internet
C	45 + 25 pro rozšiřující část	Samostatná práce / práce ve dvojicích / čtení s porozuměním, práce s textem / grafem, diskuse / frontální výuka	Uvědomění Reflexe Uvědomění / reflexe	<p>REPREZENTACE ČR V EU</p> <p>V prvním úkolu (úkol č. 1a) pracují žáci nejprve samostatně. Po přiřazení značek, v rámci metody I.N.S.E.R.T., porovnájí svá přiřazení se sousedem – soustředí se na to, co označili značkou minus – a otazník ?. Pokud má soused u těchto částí jiný symbol, může toto blíže objasnit. Následuje společná diskuse v rámci celé třídy nad jednotlivými částmi textu (opět se zaměřit na – a ?).</p> <p>Druhý úkol (č. 1b) ověřuje porozumění textu z předchozího úkolu.</p> <p>Rovněž třetí úkol (č. 1c) má ověřující povahu. Tentokrát však žáci pracují s přiloženým grafem. Zde je vhodné pracovat ve dvojicích, případně individuálně a následně provést porovnání odpovědí se sousedem.</p> <p>Ve druhé části úkolu č. 1c žáci pracují s přiloženým grafem a schématem. Tento úkol je také doplněn komentářem pro učitele, který se nachází níže ve správných odpovědích a který může využít pro hlubší objasnění této tematiky.</p> <p>Druhá část této sekce má v úkolu č. 2a pomocí individuální práce nebo práce ve dvojicích přiblížit tematiku prosazování českých zájmů v Bruselu. Úkol č. 2b pak díky práci s webovou stránkou ukazuje konkrétní příklady. Na závěr této části by žáci měli samostatně formulovat odpověď na shrnující otázku „Jak jsou prosazovány české zájmy v Bruselu?“.</p>	PL, internet

Část v PL	Čas (odhad) v min	Forma výuky / metoda	Fáze výuky	Scénář	Učební pomůcky
D	25–30	Samostatná práce / práce ve dvojicích / čtení s porozuměním, práce s textem / grafem, diskuse	Uvědomění Reflexe	<p>JAK SE MOHU ZAPOJIT PRÁVĚ JÁ?</p> <p>Přestože je tato část doporučena pro gymnázia, mohou ji realizovat, na základě uvážení učitele, i žáci z jiných typů středních škol.</p> <p>Po krátkém výkladovém textu si žáci (samostatně/ve dvojicích) v rámci úkolu č. 1a vyhledají na příslušné webové stránce odpovídající text a vyplní přiloženou tabulku. Po společné kontrole pak žáci přejdou k úkolu č. 2 nejprve samostatně, posléze ve dvojicích, snaží se formulovat odpovědi, které posléze prezentují svým spolužákům a diskutují o nich.</p> <p>V reflektivní části se žáci pokusí odpovědět na otázku: Jak se mohu zapojit právě já?</p> <p>Následně jsou odpovědi sdíleny, na základě dobrovolnosti.</p>	PL, internet

Správné odpovědi:

Klíč k pracovnímu listu Česká republika a EU

SEKCE A – ČR a EU – hlavní rysy členství

Úkol 1a) Evropská unie je organizace sui generis. Co to ale znamená? *Doplňte do textu slova z rámečku.*

vetovat; zvětšuje; podřízením; „svého druhu“; celku; svým vstupem

„Sui generis“ je latinský výraz, který lze přeložit jako **svého druhu**. Popisuje něco, co je velmi specifické a těžce zařaditelné do standardních kategorií. Proč nemůžeme Evropskou unii snadno zařadit do kategorie, když je mezinárodní organizací? Proč je rozhodnutí o vstupu do EU tak zásadní?

EU je sice mezinárodní organizací, ale její standardní prvky v mnohém přesahuje. V první řadě proto, že je postavena na principu „sdílené“, nebo také „slité“ suverenity, neboli svrchovanosti. V éře globalizace, intenzivních vazeb mezi zeměmi a závazků v mezinárodním prostředí lze polemizovat o nedotknutelnosti státní suverenity jako kategorie. Faktem ale je, že **podřízením** se sdílené suverenity EU jsou členské státy omezeny v oblastech vyjmenovaných ve smlouvách, tedy nad rámec svých jiných zahraničních závazků, a podřizují se rozhodnutí **celku**. Jedna členská země tak sdílí suverenitu celé EU. Smlouvy zakládající EU jsou na dobu neurčitou. Prakticky tedy **svým vstupem** v roce 2004 ČR souhlasila s tím, že se vzdává práva **vetovat** to, co jí nevyhovuje a souhlasí s dodržováním rozhodnutí přijatých většinovým souhlasem uvnitř EU. A právě těchto oblastí je v EU dominantní množství, které se každou další smlouvou **zvětšuje**.

Úkol 1b) Ve dvojicích diskutujte o dvou otázkách, které se vyskytly v doplňovaném textu. Odpovězte svými slovy.

Proč nemůžeme Evropskou unii snadno zařadit do kategorie, když je mezinárodní organizací?

EU je nadnárodní organizace postavená na principu sdílené suverenity. Na rozdíl od klasických mezinárodních organizací, kde se velmi často respektuje nutnost shody všech zemí, je EU postavena na souhlasu většiny. Díky tomu postupuje rychleji, je efektivnější, současně se ale státy musí části své suverenity dobrovolně vzdát.

Proč je rozhodnutí o vstupu do EU tak zásadní?

Vstupem do EU přijímá ČR dlouhodobý závazek podřídit své jednání názoru většiny v širokém spektru oblastí. Nemůže tedy jednat nezávisle a musí respektovat výsledky dohody i tam, kde hlasování v evropských institucích prohrála.

Úkol 2a) Zkuste odhadnout oblasti, které nespádají do smluv o EU, nebo kde státům zaručuje suverenitu hlasování jednomyslností (označte ANO/NE).

Oblast	Schopnost státu hájit suverénně své zájmy	Komentář pro učitele
přímé daně	ANO	Daňová legislativa spadá v EU do oblastí s takzvanými sdílenými kompetencemi, tedy že státy mohou vydávat vlastní právní předpisy do doby, než vznikne společné evropské řešení. To by ale muselo být schváleno jednomyslně.
zemědělská politika	NE	Oblast je intenzivně integrována již od 60. let 20. století. Je centrálně řízena prostřednictvím dotačních schémat a je součástí společného trhu, kde platí princip většiny.
obrana a zahraniční politika	ANO	Jedná se o politiku, která má velmi specifické postavení, protože je považována za velice citlivou oblast. Stále častěji se v konkrétních položkách objevuje většinový princip rozhodování, základ rozhodování je ale stále chráněn jednomyslností.
vzdělávací systém	ANO	Vzdělávání je EU pouze koordinováno. Rozhodování drží v rukou členské státy.
azylová a vízová politika	NE	Tato oblast přešla pod většinový princip řízení po roce 2004 a souvisí s budováním prostoru svobody, bezpečnosti a práva.
zdravotnictví	ANO	Smlouvy se mohou na ochranu lidského zdraví, podobně jako na ochranu životního prostředí, nebo spotřebitele odvolávat, celá oblast ale zůstává v kompetenci členských států.
sociální zabezpečení	ANO	V této oblasti EU státy pouze podporuje. Odlišnosti systémů jsou plně respektovány.
obchodní politika	NE	Je stavebním kamenem integrace a již od založení prvních společenství je nadnárodní agendou. Obchod uvnitř EU, ale také s třetími zeměmi, nebo agenda hospodářské soutěže je vždy podřízena většinovému principu.
sblížení nepřímých daní	NE	EU harmonizuje daně, které mají přímý dopad na volný pohyb zboží, tedy například DPH, spotřební a ostatní nepřímé daně. Brání tím deformaci společného trhu.

Úkol 3a) Jsou principy a možnosti života v EU spíše výhodami nebo naopak? Doplňte do tabulky chybějící část. Po individuálním vyplnění si výsledky ve třídě srovnajte a diskutujte.

Velká konkurence – ohrožení domácích firem; Volný pohyb osob; Možnost podnikat kdekoliv v EU; Společný vnitřní trh EU; Nutnost harmonizovat standardy kvality potravin (byrokracie); Komplikovaná implementace evropské legislativy; Nadnárodní spolupráce; Nejdelsí období míru (mezi státy EU v historii)

Výhody života v EU	Princip	Nevýhody života v EU
Svoboda cestovat a žít kdekoliv v EU	Volný pohyb osob	Volný pohyb zločinců – nutnost států více spolupracovat
Možnost podnikat kdekoliv v EU	Volný pohyb čtyř svobod	Nemožnost dotovat své státní podniky (pravidla volné soutěže v EU)
Větší kompatibilita s ostatními členy EU	Společné cíle a hodnoty členů EU	Komplikovaná implementace evropské legislativy
Nejdelsí období míru (mezi státy EU v historii)	Nadnárodní spolupráce	Omezení suverenity členských zemí
Bezpečnost potravin	Společná zemědělská a environmentální politika	Nutnost harmonizovat standardy kvality potravin (byrokracie)
Nižší ceny a větší výběr pro spotřebitele	Společný vnitřní trh EU	Velká konkurence – ohrožení domácích firem

Úkol 3b) Co vy osobně vnímáte jako největší výhodu a nevýhodu členství? Pokuste se odůvodnit. Diskutujte.

Komentář pro učitele: Diskuze by měla reflektovat, že výhody a nevýhody je možné odlišit, někdy můžeme identifikovat fenomén, který má svůj jasný rub a líc. Například obchodní politika přináší zásadní možnosti velkého společného trhu a nabízí kontrakty, které by ČR sama neměla možnost jako malý subjekt uzavřít. Na straně druhé, obchodní politika neumožňuje, aby státy těžily ze svých specifických bilaterálních vazeb, daných například historicky. Řazení výhod a nevýhod dle významu je již zcela subjektivní a přímo souvisí s osobní angažovaností a profesní orientací občanů. Někdo může zásadně oceňovat volný pohyb osob, jiný jednotnou měnu. Těžko hodnotit, zda je větším přínosem legislativa v oblasti životního prostředí nebo evropský zatýkací rozkaz. Plošně na všechny má dopad například ochrana spotřebitele, závaznost principů Listiny základních práv EU nebo jednotný výklad evropského práva daný Soudním dvorem EU.

Úkol 4a) Přiřaďte stupně ekonomické integrace k jejich definicím a následně seřadte tyto stupně ekonomické integrace od nejnižšího k nejvyššímu (do prvního řádku napište číslo – úroveň integrace). O správnosti diskutujte.

Celní unie; Zóna volného obchodu; Hospodářská unie; Společný trh; Měnová unie

Zóna volného obchodu	Celní unie	Společný trh	Měnová unie	Hospodářská unie
I.	II.	III.	IV.	V.
Odstranění cel mezi obchodními partnery, navenek nezávislá politika.	Nejenom odstranění cel mezi partnery, ale současně i společná obchodní politika k třetím zemím.	Volný pohyb nejenom výrobků, ale také osob, služeb a kapitálu.	Prostor se společnou měnou, centrální bankou a jednotnou měnovou politikou.	Ekonomický prostor, kde jsou sjednoceny národní politiky států v makroekonomické oblasti s vazbou na rozpočtovou sféru jako např. sledování úrovně veřejného dluhu.

Úkol 4b) Seznamte se s čistými plátcí i příjemci v EU z roku 2018, kdy ještě byla členskou zemí Velká Británie. Prostudujte si graf a odpovězte na otázky o členech EU.

- A. Kdo byl největším čistým plátcem v EU? *Německo*
- B. O kolik víc bylo v EU čistých příjemců než plátců? *0 osm*
- C. Kolik z bývalých států východního bloku bylo mezi čistými plátcí EU? *0*
- D. Byla ČR šestým největším příjemcem EU? *NE*
- E. Který ze starých členských severských států (s podobným počtem občanů) platil do rozpočtu EU přibližně tolik, kolik přijímala z rozpočtu EU ČR? *Švédsko*
- F. Společenství čistých plátců tvořily jenom velké státy. *NE*
- G. Státy EU, které na vnější hranici EU představují „narázník“ migrační vlny, jsou v grafu jen mezi čistými příjemci. *NE*

SEKCE B – Evropské právo

Úkol 1a) Pokuste se přiřadit země k příkladům výjimek v EU (spojte).

Irsko	Stát si vyjednal, že nebude členem schengenského prostoru
Dánsko	Stát předem oznámil, že neplánuje přijmout euro
Dánsko	Stát se neúčastní společné obranné politiky EU
Polsko	Výjimka při uplatňování Listiny základních práv Evropské unie (součást Lisabonské smlouvy) – země oznámila, že ani v budoucnu neplánuje uznávat stejná práva homosexuálním párům (oproti heterosexuálním)

Úkol 1b) Prohlédněte si schéma Modely hledání shody mezi zeměmi EU a zkuste si vzpomenout na situace, kdy některé státy v EU nesouhlasily, případně rozporovaly nové cíle smluv EU, nebo měly obtíže s ratifikací smluvních závazků. Které země měly v minulosti potíže s ratifikací smluv?

Irsko při Lisabonské smlouvě, Dánsko v případě Smlouvy o EU.

Úkol 2a) Pokuste se uspořádat příběh tak, aby dával smysl (chronologicky) – doplňte správné pořadové číslo k části příběhu (1–4).

Německý úřad na výhradu dovozce argumentoval ochranou spotřebitele i jeho zdraví. Teze žalované strany, že například lihoviny s nízkým obsahem alkoholu mohou vést snadněji k vytvoření návyku na výrobky s vyšším obsahem alkoholu, byly zamítnuty.	III.
Soud nakonec rozhodl: vznikl tzv. precedenční rozsudek, který poskytuje výklad čl. 30 Smlouvy o EHS, který zakazuje „opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením dovozu“. Jinými slovy byl pomocí konzultace mezi soudy položen základní kámen v boji proti všem pokusům limitovat vstup zboží na trh členských států. Soud potvrdil, že nejen cla a množstevní omezení, ale i cokoliv s „rovnocenným účinkem“ je ve společném trhu nepřijatelné, protože blokuje volný pohyb zboží.	IV.
Případ vznikl tak, že německé státní orgány odmítly dát firmě, která dovážela tehdy velmi módní rybízový likér z Francie, povolení k dovozu do země. Argumentovala faktem, že má příliš malý obsah alkoholu a v tomto smyslu neodpovídá vnitrostátním předpisům. V Německu bylo totiž v té době kategorizováno, že likéry mají min. 25 % alkoholu, zatímco francouzské velmi oblíbené pití mělo mezi 15–20 %.	I.
Dovozce na zákaz importu reagoval tím, že se obrátil na místní finanční soud a odkázal se na evropské smlouvy, které zakazovaly omezení obchodu. V rámci tzv. předběžné otázky se německý soud zeptal na názor centrálního soudu v Lucemburku a ten skutečně potvrdil, že vzniklá omezení dovozu jsou neoprávněná.	II.

Úkol 3a) Dešifrujte slova z rámečku a poté je správně doplňte do textu níže (slova nemusí být v prvním pádu).

tijusčních; ronovámonito; kájudity; kucemLubur; artrembi; taciplenenim

Členství v EU díky své nadnárodní povaze přináší nový stupeň ochrany práva. Hlavními garanty práva v EU jsou vnitrostátní soudy, které když narazí na unijní problém, mohou požádat soud v **Lucemburku** o výklad v rámci tzv. řízení o předběžné otázce. Tím je zaručeno, že všechny soudy v EU budou postupovat jednotně. Soudní dvůr EU je také důležitým **arbitrem** v žalobách proti státům při nesplnění povinností, které pro ně vyplývají z práva EU. Znamená to, že v případě, že EU nabízí nějaká nová pravidla nebo typ ochrany a členský stát by je nedodržel, nebo neprovedl korektně jejich **implementaci**, jsou zájmy občanů a firem chráněny na evropské úrovni. Evropská komise, ale i jiný členský stát, mohou nedodržování práva ze strany členského státu zažalovat a následně sjednat nápravu.

Prostor svobody, bezpečnosti a práva je nástavbou nad základními pravidly EU. Jedná se o soubor opatření k zajištění vysoké úrovně bezpečnosti. Patří sem předcházení trestné činnosti, boj proti rasismu a xenofobii, ale také sem spadá rozvíjení společné politiky v oblasti azylu a přistěhovalectví. V praxi státy spolupracují na úrovni policejních a **justičních** orgánů, vzájemně si uznávají soudní rozhodnutí v trestních a občanských věcech, nebo sbližují předpisy trestního práva. Každoročně je také **monitorováno** dodržování základních hodnot EU a upozorňováno například na nesvobodu tisku, stav soudnictví, korupci nebo další nedostatky v zemích EU.

Stavebním kamenem fungování společného trhu a později celé Unie je dodržování evropského práva. To je dané v první řadě smlouvami a na ně navazující legislativou, ale také **judikáty** Soudního dvora EU. Právě rozsudky v kauzách každodenního života během historie vytvářely precedenty a principy stanovené ve smlouvách chránily a dalším výkladem rozvíjely.

Úkol 3b) Vyhleďte čl. 2 Smlouvy o EU v Lisabonské smlouvě a do tabulky napište alespoň 3 hodnoty EU. Lisabonskou smlouvu najdete na www.euroskop.cz nebo jednoduše zadejte do vyhledávače klíčová slova Lisabonská smlouva, základní hodnoty.

Článek 2: Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů (je jedno, v jakém pořadí budou hodnoty uvedeny, nejde nám o hierarchizaci, každý může za nejdůležitější považovat jinou hodnotu).

SEKCE C – Reprezentace ČR v EU

Úkol 1a) Přečtěte si text a pomocí metody INSERT označte jednotlivé paragrafy (když jsou v paragrafu známé informace - označte jej ✓, když jsou v něm nové informace - označte jej +, když jsou v něm informace, které jsou v rozporu s tím, co jste věděli - označte jej -, když se chcete o tématu dozvědět víc - označte jej ?)

Úloha nemá správnou odpověď.

Úkol 1b) Pokuste se přiřadit k jednotlivým typům reprezentace (instituce EU) správné principy, na základě kterých se v nich hlasuje a rozhoduje (označte ANO/NE). Odpovědi si zkontrolujte dle předchozího textu – Síla vlivu ČR

Instituce EU	Princip: 1 stát = 1 hlas	Princip: dle populace	Odůvodnění?
Evropská rada	A	N	Státy jsou suverénní, bez ohledu na velikost či populační sílu
Rada EU	A	A	Pracuje se s jednomyslností i s hlasováním většinou, kde se projevuje populace
Evropská komise	A	N	Zastoupení v EK je rovné, ale její zástupci nemají za úkol hájit národní zájmy
Evropský parlament	N	A	Křesla se rozděluje dle velikosti zemí a při hlasování země vytváří koalice dle politického klíče
Soudní dvůr EU	A	N	Soudci zastupují soudní systémy rovným způsobem
Účetní dvůr EU	A	N	Auditoři zastupují jednotlivé přístupy ke kontrole na principu rovnosti

Úkol 1c) Podívejte se na rozložení populační síly v EU, která určuje hlasovací sílu zemí v Radě EU. Pokuste se najít ČR a zamyslete se nad tím, jak velký stát v porovnání s jinými státy ČR představuje? Odpovězte na otázky pod grafem:

Která z následujících zemí má více než třikrát vyšší hlasovací sílu než ČR?

- A. Polsko
- B. Slovensko
- C. Malta
- D. Nizozemsko
- E. Portugalsko
- F. Slovinsko

Vyberte prvky, které podle vašeho mínění odpovídají získání nejlepších výsledků ve vyjednávání konkrétní země, například ČR, v evropských institucích. (Označte ANO/NE)

Tučně vyznačena doporučená správná volba.

- A. Žádné vyjednávání s ostatními členy EU, musí se přizpůsobit zájmům ČR.
- B. Nezbytnost formulace národního zájmu a konkrétního vyjednávacího cíle napříč politickým spektrem.**
- C. Taktika vyčkávání až do momentu shody a vyhodnocování největšího zisku.
- D. Vyjednávání na nejvyšší politické úrovni, aktivní participace na zasedáních.**
- E. Zvažování kompromisu, kdy a za jakých podmínek uplatnit veto, pakliže je v dané agendě možné.**
- F. Koordinace reprezentantů dané země napříč institucemi s cílem prosazovat dohodnuté zájmy.**
- G. Vedení vyjednávání na administrativní – úřednické linii, bez přímého politického vlivu.
- H. Aktivní budování koalic v Radě a vyjednávání možností v předstihu.**
 - I. Strategie následovat v maximální míře hlasování velkých členských zemí, které řídí integrační proces.
 - J. Uplatňování zásady, že malý členský stát nepoužívá veto, ale naopak čerpat aktuální výhody.

Komentář pro učitele:

Pozitivní nebo naopak negativní dopad daného chování lze doplnit těmito komentáři.

ad A) Definice zájmu země musí reflektovat geopolitickou situaci, ekonomické i bezpečnostní zájmy země. Nikoliv momentální výhodu. Závazky v EU jsou velmi trvalé povahy a proces vzniku legislativy je dlouhý. Proto je nezbytné, aby zájmy země nebyly krátkodobé a nebyly měněny s dalšími volbami v zemi.

ad B) Negociace probíhá v EU průběžně a na několika úrovních současně. Již během vyjednávání se vytváří partnerství a zkušenosti z nich se přenáší do dalších jednání. Pasivita, vyčkávání, nekonstruktivní přístup, nebo neochota ke kompromisu negativně ovlivňují budoucí schopnost budovat vztahy mezi zeměmi.

ad C) Na jednání například na úrovni ministrů jistě může být za ministra zmocněn zástupce, dokonce se mohou v Radě zastupovat státy navzájem. Absence politického reprezentanta je ale signálem, jaký význam země agendě dává, a jak si cení svých partnerů. Nemluvě o tom, že nepřímé zastoupení znesnadňuje doprovodná diplomatická vyjednávání, na která se navazuje v jiných agendách. Blíže k účasti jednotlivých zemí zde: <https://www.ceskezajmy.eu/srovnani-dochazek-zemi-ktete-se-pripravuji-na-predsednictvi-cesti-ministri-se-zasedani-rady-eu-ucastni-nejmene/>.

ad D) Vyjednávání v Radě je diskretní a je popisováno jako „něco za něco“. Skutečnost, že máme v nějaké otázce veto, může sloužit jako výměna za jinou položku, o kterou země dlouhodobě usiluje. Veto může ale také znamenat významnou roztržku mezi partnery a jeho použití by proto mělo být v zásadních věcech a s vědomím si významu možných důsledků.

ad E) Zájmy země jsou zastupovány Radou a Evropskou radou a následně i reprezentanty v EP. Je žádoucí, aby např. předseda vlády ČR, resortní ministři a poslanci v EP jednali koordinovaně a na základě stejné argumentace.

ad F) Míra technokratizace v EU s cílem odlehčit politické struktury je již nyní značná, a to nejenom ve smyslu úřednickém, ale i odborném. Dokončování položek je přenášeno na odborná tělesa, byť složená z kapacit členských států. Bez ohledu na vysokou kvalitu těchto jednání je nezbytné kontrolovat procesy politicky. Ujistit se, že vývoj postupuje žádoucím směrem a nikoliv proti původně stanoveným zájmům. Návrat z již odsouhlaseného bodu shody je totiž velice komplikovaný, ne-li nemožný.

ad G) V EU se řeší stále detailnější a více heterogenní položky. Zájmy v Radě jsou proto proměnlivé a koalice starých/ mladších, velkých/malých apod. nejsou stabilní. Dokonce zájmy tzv. kohezních zemí, neboli jižních zemí se mohou tříštit. Nelze se proto spoléhat na tradiční schémata a je třeba neustále sledovat aktuální situaci a být připraven pro nové partnerství.

ad H) Některé z velkých členských států musí být součástí koalice, protože ta by jinak nesplnila podmínky nutné pro schválení v Radě. Velké státy ale nejsou homogenní, jejich zájmy se od našich mohou lišit a také potřebují k prosazení nových pravidel malé země (minimálně 15 zemí musí hlasovat pro). Kromě toho cílem jednání nemusí být vždy aktivní prosazení změny (nemožné bez vybraných velkých států), ale může to být i efektivní blokáce navrhované změny.

ad I) Taktika „vézt se“ za ostatními a nevyvolávat spory nemusí být žádoucí. Pokud země obětuje svoje zájmy, učiní tak v podstatě trvale. Může přijmout aktuální výhody, ale důsledky mohou být dlouhodobé a nevratné.

Úkol 2a) Přečtěte si následující odstavce a po každém z nich označte jeho klíčová slova, která nejlépe vystihují podstatu textu (vyberte jednu ze tří možností):

Zastupování českých zájmů neprobíhá pouze prostřednictvím rozhodování premiéra v Evropské radě, ministrů v Radě EU nebo přijímáním stanovisek a legislativy v Evropském parlamentu. V EU působí také poradní orgány, kam vysíláme svoje zástupce. Z ČR pochází jeden člen Soudního dvora EU a Účetního dvora. Naši občané po boku zástupců z jiných zemí působí napříč dalšími evropskými institucemi včetně Evropské komise. V řadě institucí jsme tedy zastoupeni, ale zaměřením těchto platforem není hájit zájmy zemí, ale hledat společný funkční evropský model.

1) **Zastupování zájmů ČR v EU**

2) **Zastupování zájmů EU v ČR**

3) **Vzájemné zastupování premiérů v Radě EU**

Cílem Evropské komise a dalších institucí je nalézt shodu pro nejlepší řešení v rámci celé EU. Proto, aby byl plán dalšího postupu realizovatelný a kvalitní, musí mít bruselské instituce dostatek aktuálních informací. Instituce EU proto udržují spolupráci s nejrůznějšími zájmovými skupinami a zástupci společného trhu a občanské společnosti a zjišťují jejich stanoviska k plánovaným bodům. Příkladem mohou být zástupci sektorových, environmentálních nebo profesních organizací, kteří se sdružují na evropské úrovni a snaží se vyjádřit své potřeby. EU má dvě poradní platformy, kde jsou zastoupeny zájmové svazy, profesní organizace, ale i regionální aktéři. Jedná se o Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů. Oba orgány připravují stanoviska, umožňují úzkou spolupráci zástupců a lepší koordinaci jejich postojů, ale nemají žádný blokační vliv v procesu přijímání rozhodnutí. Evropské instituce vytváří příležitosti, aby se návrhy dostatečně diskutovaly mezi zástupci členských států a případný nesoulad se odhalil již v zárodku. Příkladem takové komunikace jsou také tzv. online veřejné konzultace, které probíhají zcela bez bariér a může se jich účastnit každý.

1) **Spolupráce mezi členskými státy EU**

2) **Spolupráce EU se zájmovými a profesními organizacemi**

3) **Spolupráce mezi Evropskou komisí a členskými státy EU**

Je přirozené, že zaměstnavatelské svazy, odbory, nevládní organizace se sdružují na evropské úrovni a koordinují tak svůj postup, a to nejen na půdě poradních orgánů. Vědět, co se přesně v EU děje a jaké příležitosti se nabízejí, chtějí také obce, města, kraje, nebo jiné celky. Jejich zájmem je být připraven na přicházející změny a dokázat využít naplno například finanční příležitosti. Za tímto účelem se i veřejné zájmy přirozeně slučují do velkých organizací jako například Eurocities, nebo sdružení měst a obcí CEMR. Když to je v jejich strategických a finančních možnostech, tak se snaží přímo v Bruselu působit. Příkladem může být tzv. Pražský dům, který je v Bruselu od roku 2002, nebo Jihomoravský kraj.

1) **Koordinace postupů evropských organizací a měst**

2) **Zastupování zájmů EU v ČR**

3) **Příležitosti k investování v ČR**

Úkol 2b) Prozkoumejte webové stránky Pražského domu v Bruselu (<http://www.prague-house.eu/>). Vypište alespoň 3 činnosti v aktuálním roce. Pokuste se je odůvodnit.

Správná odpověď se mění dle aktivit v každém roce.

SEKCE D – Jak se mohu zapojit právě já?

Úkol 1a) Na základě srovnání s postupem na webové stránce <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/cs/be-heard/citizen-s-initiative> (nebo po zadání pojmu „Evropská občanská iniciativa“ do vyhledávače) se pokuste správně seřadit sedm kroků pro podniknutí úspěšné Evropské iniciativy občanů (vpravo vepište pořadové číslo kroku).

Prezentujte svou iniciativu Evropské komisi a Evropskému parlamentu (tzv. veřejné slyšení).	6
Během jednoho roku nasbírejte 1 mil. podpisů a kontaktů občanů (minimálně ze sedmi zemí EU) v listinné nebo elektronické podobě (z ČR min. 14 805 podpisů).	3
Nechte ověřit platnost podpisů v těch zemích EU, odkud pochází.	4
Sepište iniciativu (název, shrnutí, odkaz na smlouvy, kontakt na výbor) v jakémkoliv úředním jazyce EU, iniciativu zaregistrujte (https://europa.eu/citizens-initiative/_cs) a vyčkejte na odpověď Evropské komise (2 měsíce).	2
Zašlete podpisy Evropské komisi a zveřejněte informace o iniciativě (financování apod.).	5
Sežeňte nejméně sedm plnoletých občanů s bydlištěm v sedmi různých zemích EU – založte iniciativu.	1
Vyčkejte na odpověď Evropské komise. V ideálním případě připraví Evropská komise legislativní návrh, kterým se pokusí prosadit požadavky vaší iniciativy v Evropském parlamentu.	7

Úkol 1b) Popis parametrů občanské iniciativy – výbor složený z občanů ze 7 zemí, milion podpisů z několika zemí, lhůta 1 rok, prohlášení o finanční podpoře atd. Jaká vidíte v daném procesu úskalí? Umíte si představit, že byste byli členem organizačního výboru? Jak byste postupovali?

Komentář pro učitele: Proces je velmi náročný, a to navzdory faktu, že byl již reformován. Aby byla země započítána, je nezbytný nejmenší počet podpisů pro danou zemi. Pro ČR například min. 14 805 občanů, pro Německo 67 680 podpisů. Pokud to bude méně, země se nezapočte do minimálního kvóra a je nutné najít jinou zemi. Dále je velmi náročné rozpracovat téma a řídit komunikaci o něm napříč výborem a zeměmi EU v několika úředních jazycích. Období jednoho roku, ač se může zdát dostatečné, se v praxi jeví jako velmi krátká lhůta. Splnit požadavky je tedy velice náročné časově, ale i finančně. Na konci celého procesu se také může stát, že EK sice podpoří návrh, ale konkrétní opatření ponechá na členských státech. Evropské instituce se totiž vyjadřují, ale nejsou zavázány konkrétním opatřením. Problém se tak nemusí podařit vyřešit ani po zásadním úsilí.